

Državni izpitni center

P 0 9 1 A 1 0 3 1 3

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2009. május 28., csütörtök

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

1. feladatlap

FELADAT	MEGOLDÁS	PONTSZÁM
1.	a) interjú kérdések publicisztikai b) C	1 1 1 1
2.	a) Az, hogy bemutassa Vágót mint műsorvezetőt és embert. <i>Vagy ue. másképpen.</i> b) az 1. vagy az első	1 1
3.	igaz hamis igaz hamis	1 1 1 1
4.	a) Csak a személyiségéhez illő műsor vezetését vállalja, ezért a hírnév utáni vágy vagy az anyagiak nem befolyásolják döntéseit. <i>Vagy ue. másképpen. A lényegre törő helyes megfogalmazásért 2, a kevésbé jó, de tartalmilag helyes megfogalmazásért 1 pont adható.</i> b) Több évtized alatt kialakított hitelességem veszíteném el.	2 1
5.	szenvedélye tisztelik egymást/toleránsak (egymással) <i>Vagy ue. másképpen.</i>	1 1
6.	Nem, ill. csak részben érvényes: a fiú sohasem akart apja nyomdokaiba lépni, más érdekli. Amiben hasonlít apjára: vágyaitól senki/semmi sem tudja eltéríteni. <i>Vagy ue. másképpen. A lényegre törő helyes megfogalmazásért 2, a kevésbé jó, de tartalmilag helyes megfogalmazásért 1 pont adható.</i>	2
7.	nem erőltetem senkire/nem kényszerítem senkire kevésbé megnyerően/érdekesen (egyszerűen, unalmasan, gyengén) szerepel/játszik <i>Vagy ue. másképpen.</i>	1 1
8.	a) elég sokszor elég ritka b) Pl.: Mindene elégett. <i>Minden olyan mondatért jár a pont, amelyben az elég szó igeként szerepel.</i>	1 1 1
9.	a) invitálás b) idegen A b) feladat az a) feladatra adott válasz függvényében fogadható el.	1 1

10.	a) T K K J néz / ett / ség / e / <i>Minden két jó megoldásért jár 1–1 pont.</i> b) nézettségéről c) A	2 1 1
11.	a) változás ismertetést b) szívességet megnyerően	1 1 1 1
12.	melléknév, minőségjelző főnév, birtokos jelző <i>Minden jó megoldásért 1–1 pont jár.</i>	2 2
13.	Ne nehezítse meg a műsorvezető a játékot! <i>Más szórendű helyes mondat is elfogadható. A helyes tiltó mondatért és a helyesírásért 1-1 pont jár.</i>	2
14.	A D	1 1
15.	megnehezíttyük, C, B <i>Minden jó megoldásért 1–1 pont jár.</i>	3
16.	a) el-len-ke-ző-leg b) szlovén–magyar szótár magyar származású műsorvezető Muravidéki Magyar Rádió Zala György tér <i>Minden jó megoldásért 1–1 pont jár.</i>	1 1 1 1 1
17.	Tartalom: megfelelő cím, a választott személy bemutatása (külső és belső tulajdonságok, ill. életút) <i>A pontszám a fentiek kibontásának függvényében adható meg.</i> Stílus: a szövegtípusnak való megfelelés (szókincs, arányosság, világosság) Nyelvhelyesség: pontos, világos fogalmazás, a köznyelvi normatív formák használata, a nyelvjárási alakok kerülése, a helyesírási szabályok követése <i>1–1 pontot vonunk le 2 súlyos, ill. 3 kevésbé súlyos hibáért.</i> Szerkezet: a szöveg megfelelő tagolása (bevezetés, tárgyalás, befejezés); helyes, logikus szövegszerkesztés Terjedelem: kb. 100–120 szó, 10%-os eltérés esetében pontlevonás jár	4 2 3 2 1

2. feladatlap

A) Az irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Szabó Magda Angyal c. novellájának részlete

A jelölt dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Ismerteti a novellarészlet témáját: **2 pont (ismeret és megértés).**

- 0 pont: Nem vagy rosszul ismerteti a témát.
- 1 pont: Felszínesen ismerteti a témát, ill. a részlet tartalmát ismerteti.
- 2 pont: Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl.: A novellarészletben az író egy tiszta, előítéletektől mentes gyermek szemszögéből boncolgatja az emberek közti egyenlőség kérdését.

Vagy ugyanez másképpen.

Ismerteti az írói elbeszélésmódot: **3 pont (ismeret és megértés).**

- 0 pont: Nem, ill. rosszul ismerteti az írói elbeszélésmódot.
- 1 pont: Felszínesen, ill. csak részben jól ismerteti az írói elbeszélésmódot.
- 2 pont: Jól, de kevésbé lényegre törően ismerteti az írói elbeszélésmódot.
- 3 pont: Jól, teljességre törekedve ismerteti az írói elbeszélésmódot.

Pl.: Az elbeszélő egyes szám harmadik személyben mondja el a történetet, amelybe szabad függő beszéd formájában beékel a főszereplő gondolatait, és ezzel a jelen idejűség látszatát kelti. A szövegrészlet nagyobbik részét a főszereplő elmékedése teszi ki.

Vagy ugyanez másképpen.

Bemutatja a főszereplőt: **2 pont (alkalmazás és elemzés).**

- 0 pont: Nem vagy rosszul mutatja be a főszereplőt.
- 1 pont: Felszínesen mutatja be a főszereplőt.
- 2 pont: Jól, teljességre törekedve mutatja be a főszereplőt.

Pl.: A novella főszereplője egy kislány, aki édesanyjával és nagymamájával él. Édesapja olyan rég meghalt, hogy már nem is emlékszik rá. Az édesanyja életébe lépő Géza bácsi nem tudja pótolni édesapja hiányát: *Ha apu élne, nem lenne Géza bácsi...* Korához képest talán túl érett felnőttként gondolkodik, megértőnek, szorgalmasnak és rendszeretőnek tűnik: *Rendezni kezdte a holmiját, mindent kirakott a fiókjából. Most aztán igazán elkezdődhet a vakáció.*

Vagy ugyanez másképpen.

Megvizsgálja a főszereplő három gondolatát: **9 pont (alkalmazás és elemzés).** Egy-egy gondolat elemzése 3-3 pont.

- 0 pont: Nem vagy rosszul vizsgálja meg a főszereplő gondolatát.
- 1 pont: Felszínesen, ill. csak részben jól vizsgálja meg a főszereplő gondolatát.
- 2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg a főszereplő gondolatát.
- 3 pont: Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg a főszereplő gondolatát.

PI.: A kislány angyalt rajzolt: kezdetben szép szőkét, de amikor eszébe jutottak a négerek, az angyalkát feketére festette át. Megfogalmazódik benne, hogy *igazságtalanság volna, ha csak fehér angyalok lennének. Szerinte a fehér gyereknek fehér a védangyala, a koreainak meg sárga.* Megnyugtatónak találja, hogy senki sincs egyedül, ugyanis az *embernek őrangyala van és védőszentje.*

Vagy ugyanez másképpen.

PI.: A kislány eltűnődött azon is, vajon az ő védőszentje szép volt-e, és ennek kapcsán jut el addig a megállapításig, hogy az emberek nem egyformák, hiszen nem egyformán szépek. Úgy véli, ő nem olyan szép, mint Mara, akinek nem kell copfot viselnie. Elégedetlen önmagával, és arról gondolkodik, *Vajon a jó Isten miért teremt szépet is meg nem szépet meg olyan semmilyen, olyan csúnya-se szépet? Az a vágya, hogy szép legyen, olyan szép, hogy mindenki megcsodálja.*

Vagy ugyanez másképpen.

PI.: A kislány továbbgondolva a kérdést eljut addig, hogy *Minden ember egyenlő, és a bőr színe nem jelent semmit.* Zavarban van, nem érti/nem értheti, *miért mondja Géza bácsi, hogy azért van különbség ember és ember között.* Zavarát növeli az is, hogy az iskolában másként modták, mint ahogy azt Géza bácsitól hallja. Ott azt tanulták, hogy *mindenki egyformán születik, és egyformán is hal meg.* Végül is Géza bácsi előítéletekkel terhelt gondolkodása sem ingatta meg a cigány származású Mara iránti barátságában, és továbbra is vallja, hogy *minden ember egyenlő.*

Vagy ugyanez másképpen.

Kifejti véleményét a főszereplő álláspontjáról: **3 pont (szintézis és értékelés).**

- 0 pont: Nem fejt ki véleményét a főszereplő álláspontjáról.
- 1 pont: Felszínesen fogalmazza meg véleményét a főszereplő álláspontjáról.
- 2 pont: Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét a főszereplő álláspontjáról.
- 3 pont: Jól, meggyőzően fejt ki véleményét a főszereplő álláspontjáról.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal.

Megfogalmazza, hogyan alakítható ki az előítéletmentes gondolkodást: **3 pont (szintézis és értékelés).**

- 0 pont: Nem fogalmazza meg véleményét.
- 1 pont: Felszínesen fogalmazza meg véleményét.
- 2 pont: Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét.
- 3 pont: Jól, meggyőzően fejt ki véleményét.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal.

B) A kevésbé irányított irodalmi fogalmazás értékelésének szempontjai

A dolgozat témája: Temesi Ferenc A szónok c. novellájának részlete

A jelölt dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Ismerteti a szövegrészlet témáját: **2 pont (ismeret és megértés).**

- 0 pont: Nem vagy rosszul ismerteti a témát.
- 1 pont: Felszínesen ismerteti a témát, ill. a részlet tartalmát ismerteti.
- 2 pont: Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

PI.: A novellarészlet a szólásszabadság kérdését, valamint a szavaknak/beszédnek az életünkben betöltött szerepét vizsgálja.

Vagy ugyanez másképpen.

Ismerteti az írói elbeszélésmódot: **3 pont (ismeret és megértés).**

- 0 pont: Nem, ill. rosszul ismerteti az írói elbeszélésmódot.
- 1 pont: Felszínesen, ill. csak részben jól ismerteti az írói elbeszélésmódot.
- 2 pont: Jól, de kevésbé lényegre törően ismerteti az írói elbeszélésmódot.
- 3 pont: Jól, teljességre törekedve ismerteti az írói elbeszélésmódot.

PI.: Az elbeszélő egyes szám első személyben, a történetek szemtanújaként meséli el hőse történetét. Önmaga is fontos szereplővé válik, hiszen a részlet második felében az ő gondolatait/felismeréseit olvashatjuk.

Vagy ugyanez másképpen. Egy-egy elem ismertetéséért 1-1 pont jár.

Bemutatja a szónokot, összegzi a vele történeteket: **3 pont (alkalmazás és elemzés).**

- 0 pont: Nem vagy rosszul mutatja be a szónokot, nem összegzi a történeteket.
- 1 pont: Felszínesen mutatja be a szónokot, illetve csak részben jól összegzi a történeteket.
- 2 pont: Jól összegzi a történeteket, de kevésbé árnyaltan mutatja be a szónokot.
- 3 pont: Jól összegzi a történeteket, teljességre törekedve mutatja be a szónokot.

PI.: A metrón utazó, majd a Kossuth téren szónokló férfi külvárosi eleganciával öltözött. A hadonászó szónok mellett elhaladó emberek megtorpantak, majd gyorsan továbbálltak. Hangtalanul, szavak nélkül szónokolt, így kívánta kifejezni véleményét, illetve felhívni a figyelmet a lényegre: szavakkal uralkodnak felettünk. Egyetlen hallgatója akadt, az elbeszélő.

Vagy ugyanez másképpen.

Megvizsgálja az elbeszélő gondolatait/felismeréseit: **8 pont (alkalmazás és elemzés).** *Egy-egy gondolat felismeréséért és értelmezéséért 2-2 pont adható.*

- 0 pont: Nem vagy rosszul ismeri fel az elbeszélő gondolatait.
- 1 pont: Felismeri, de nem értelmezi az elbeszélő gondolatait.
- 2 pont: Jól, teljességre törekedve értelmezi az elbeszélő gondolatait.

PI.: A legtöbb ember szerint a szólásszabadság abban rejlik, hogy szabadon megmondhatja a véleményét, de ha valaki visszaszól, azt gyalázatos *merényletnek* tekinti, viszont senki sincs feljogosítva arra, hogy elhallgattassa a másikat.

Pl.: *A szó félreértések forrása, a szavak maszkok. Az emberek maa szavak mögé rejtőznek, így a lényeket elfedik.*

Pl.: *A megnyilatkozáshoz való jog még nem jelenti automatikusan azt, hogy az embert komolyan is vegyék.*

Pl.: *A beszéd az időről, a hallgatás az örökkévalóságról szól. Az ember élete legnagyobb pillanataiban is néma.*

Pl.: *Az emberek még a hallgatást sem értik meg, és ez az emberi kapcsolatok legnagyobb tragédiája.*

Pl.: *A teheneket kerítéssel vagy villanyárammal, az embereket szavakkal tartják kordában. Az embereket éppúgy manipulálják, mint az állatokat.*

Vagy ugyanez másképpen. Legalább négy gondolat értelmezéséért adható meg a teljes pontszám.

Kifejti véleményét az elbeszélő két gondolatáról/felismeréséről: **6 pont (szintézis és értékelés).**
Egy-egy gondolatról/felismerésről kifejtett véleményért 3-3 pont adható.

0 pont: Nem fejt ki véleményét az elbeszélő gondolatáról/felismeréséről.

1 pont: Felszínesen fogalmazza meg véleményét az elbeszélő gondolatáról/felismeréséről.

2 pont: Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét az elbeszélő gondolatáról/felismeréséről.

3 pont: Jól, meggyőzően fejt ki véleményét az elbeszélő gondolatáról/felismeréséről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet vele.